

Representantforslag 13 S

(2012–2013)

fra stortingsrepresentantene Per-Willy Amundsen, Henning Skumsvoll og Oskar J. Grimstad

Dokument 8:13 S (2012–2013)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Per-Willy Amundsen, Henning Skumsvoll og Oskar J. Grimstad om en stortingsmelding om rikets energitilstand

Til Stortinget

Bakgrunn

Verden står overfor enorme utfordringer i energisektoren, både for å opprettholde energiforsyningen og for å redusere uønskede utslipp. Verdens stadig økende befolkning vil kreve mer energi. IEA (Det internasjonale energibyrået) viser til et enormt behov for investeringer i fornybar energi, kjernekraft, CO₂-fangst samt energieffektivisering.

Norge har gode naturgitte forutsetninger på energisiden og eksporterer mye mer energi enn det som forbrukes nasjonalt. Samtidig oppleves store utfordringer innen kraftforsyningen. Politisk har man feilet i å levere rammebetingelser som stimulerer energibransjen til å investere i tilstrekkelig kraftproduksjon. I altfor stor grad har energinæringen sittet på gjerdet med urealiserte prosjekter mens politikere skryter av store målsettinger. Problemet er at avstanden mellom politiske målsettinger og vedtatte rammebetingelser blir for stor.

Forslagsstillerne mener en av de store utfordringene i energisektoren er mangelen på en overordnet, robust og langsiktig energipolitikk. Regjeringens arbeid har lagt mye vekt på enkeltsaker i energipolitikken. Stortinget har dermed i mindre grad blitt invitert til å fokusere på overordnede sammenhenger og dimensjoner som energivolum, tidshorisonter for endringer i forbruk og produksjon, kostnader, samt teknologiske muligheter. Forslagsstillerne mener en

helhetlig stortingsmelding om rikets energitilstand er nødvendig for å sikre en ambisiøs, men jordnær tilnærming, som kan anskueliggjøre kort- og langsiktig kraftbehov og produksjonspotensial.

Norge må i stadig større grad forholde seg mer til ytre rammevilkår, blant annet som en følge av et samarbeid med Sverige om grønne sertifikater og EUs implementering av fornybardirektivet. Pr. i dag er Stortinget dårlig informert om hvordan dette arbeidet ligger an, og det er liten tvil om at det vil få konsekvenser for energibransjen i årene som kommer. Disse sakene illustrerer tydelig at det burde vært grundige politiske diskusjoner om landets overordnede energisituasjon, slik at Stortinget kunne gitt klare styrings- og prioriteringssignaler til regjeringen. Med dagens tilnærming vil Stortinget i stedet motta en orientering om hvordan sluttresultatet blir og måtte godta det uten videre påvirkning. Tilsvarende er det foreløpig ikke lagt opp til en ordning hvor Stortinget i en egen sak jevnlig får status om fremdriften i energisektoren. Det er uheldig.

Forslagsstillerne ønsker å styrke Norge som energinasjon. Norge er fra naturens side velsignet med store energiressurser som gjør landet til en betydelig energinasjon, med store ressurser av blant annet olje, gass, vann, vind og bioenergi. Ved å koble landets energiholdige råvarer med kunnskap og kapital har Norge blitt en av verdens fremste energinasjoner. Energiressursene har bidratt til stor verdiskaping, sysselsetting og velstand. I tillegg har Norge utviklet næringsklynger innen petroleumssektoren og vannkraft som er blant de ledende i verden på teknologi og forskning og utvikling (FoU). Norsk industri har over flere tiår benyttet trygg, miljøvennlig og rimelig tilgang på strøm til å utvikle en stor og slagkraftig prosessindustri, som foredler miljøvennlig vannkraft til varer som omsettes på verdensmarkedet. Mye

vannkraft har gitt lave strømpriser og høy forsyningssikkerhet til husholdninger.

Utfordringen fremover er å få til en helhetlig bruk av de ulike energiteknologier slik at man møter både dagens og morgendagens energibehov på en miljøvennlig og kostnadseffektiv måte. I tillegg må de nasjonale behov ses i sammenheng med de internasjonale forpliktelser Norge påtar seg og arbeider under.

I den offentlige debatten må det skilles mellom kraftutbygging og forskning og utvikling av ny energiteknologi. I dag er den politiske debatten mer opp tatt av å avvente teknologiutvikling som kan frem skaffe morgendagens energikilder enn å stimulere kraftutbygging med teknologi som er tilgjengelig i dag. De to henger sammen, men må komme i riktig rekkefølge.

Vinteren 2009/2010 viste tydelig hvor sårbart kraftsystemet er overfor både naturgitte forhold og ekstern påvirkning. Gjennom lite nedbør, kald vinter og driftsstans på kraftverk i naboland, opplevde flere regioner skyhøye strømpriser og stadig lavere fyllingsgrad i vannmagasinene. Diskusjonene om bruk av ekstreme virkemidler gikk høyt i samfunnsdebatten. Derfor er det viktig at man fører en energipolitikk som ikke overser dagens energibehov. Den litt uforutsigbare situasjonen i Norge skyldes at vannkraften står for ca. 98 pst. av kraftproduksjonen i landet. Vannkraften er miljøvennlig og effektiv, men variasjonen i nedbør skaper store utfordringer for ansvarlige organer som Statnett og Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE). Dette skaper uforutsigbarhet og sårbarhet, og utsetter husholdninger og næringslivet for uholdbare situasjoner både prismessig og ut ifra et forsyningssikkerhetsperspektiv.

Vinteren 2009/2010 var ikke enestående. Tilsvarende situasjoner har oppstått flere ganger det siste tiåret. «Krisevinteren» 2002/2003 er et annet godt eksempel på den situasjonen som kan oppstå, når nedbøren svikter i forhold til forventningene, og vannmagasinene tømmes raskere enn antatt. Høsten 2006 opplevde man en lignende usikkerhet rundt tilgang og produksjon av kraft utover vinteren.

Det er store uutnyttede energiresurser i Norge. I 2011 anslo NVE det økonomiske potensialet for ny

vannkraft til 33 TWh, inkludert småkraftverk, nye prosjekter og oppussing/oppgradering av eksisterende anlegg. Også innen vindkraft, bioenergi, sol energi, thorium, havvind, bølgekraft og ENØK-tiltak som lavenergihus finnes det et stort potensial, spesielt på lang sikt. Norge har alle forutsetninger for å ha en sikker kraftforsyning til husholdninger og industri til relativt rimelige og forutsigbare priser. Men det fordrer at myndighetene gir gode rammevilkår som legger til rette for økt kraftproduksjon.

Det tar ca. 10 år fra et stort energiprojekt initieres til det er ferdig utbygget. Da er det viktig at politiske målsettinger, støtteordninger, myndighetsapparat og regelverk er koordinert, slik at man unngår store forsinkelser som følge av usammenhengende politisk tilnærming.

En jevnlig fremleggelse av en energipolitisk stortingsmelding vil synliggjøre hvordan Norge ligger an med hensyn til forpliktelser overfor EUs fornybar direktiv, og bedre kvantifisere sammenhengen mellom hvilke ytterligere tiltak som trengs, i hvilket tidsperspektiv og til hvilke kostnader. En langsiktig tilnærming kan bedre gi energiselskapene stabile vilkår å forholde seg til, og sikre bredere energipolitiske kompromisser. Samtidig vil politikere i større grad måtte ta ansvar for riktige vedtak ved å se energisituasjonen i en større sammenheng. En energipolitisk plan bør oppdateres og fremmes på nytt med jevne mellomrom, for eksempel annet hvert år.

Forslag

Forslagsstillerne vil på denne bakgrunn fremme følgende

forslag:

Stortinget ber regjeringen jevnlig legge frem stortingsmeldinger om rikets energitilstand, som omhandler forventet kraftforbruk og -produksjon i Norge, tilgangen på ulike energiteknologier, strategier for satsing på utvikling av nye energikilder og status på norske internasjonale energiforpliktelser.

25. oktober 2012